

105/49 HUCURÂT SÛRESİ (7)

(...dünden devam)

Onlardan bir genç kalkıp kendisinin ve kavminin faziletlerini saydı. Peygamber (s.a.v.), hatîbi olan Sâbit ibn Kays'a, kalkıp bunlara cevap vermesini emretti. Sâbit cevap verdi. Sonra şâirleri birtakım beyitler okudu. Peygamber(s.a.v.)in emriyle, şâiri Hassân da şâirlerine cevap verdi.

Hey'etten Akra' ibn Hâbis kalkıp:

— Allah Muhammed'e vermiş! Hatibimiz konuştu ama onun hatibinin sözleri daha güzel. Şâirimiz konuştu ama onun şâirinin sözleri bizimkini bastırdı, dedi. (Ve Allah'ın Elçisine yaklaşıp): Eşhedu en lâilâhe illâllâh ve eşhedu enneke resûlullâh: Allah'tan başka Tanrı olmadığına, senin de Allah'ın Elçisi olduğuna tanıklık ederim, dedi.

Peygamber (s.a.v.):

— Bundan önce olanlar sana zarar vermez (şimdiye dek yaptığın günahları Allah affetti) diyerek onlara yiyecek ve giyecek verdi.

Yaşının küçüklüğünden dolayı 'Amr ibn el-Ehtem'i, hayvanlarının yanında bırakmışlardı. Allah'ın Elçisi (s.a.v.), bunlara verdiği kadar o çocuğa da verdi. Kendilerine verilen kadar o çocuğa da verilmesini çekemeyen hey'et üyeleri mırıldandılar. Allah Elçisinin yanında sesleri yükseldi, şamata arttı. İşte: *"Ey inananlar, seslerinizi Peygamber'in sesinden fazla yükseltmeyin... Allah bağışlayandır, esirgeyendir"* âyetleri bunlar hakkında indi (âzin: 6/220-221).

Geçen âyetler, Peygamber(s.a.v.)e karşı nasıl davranmak gerektiği hakkında birbiriyle uyumlu üç husus getirmiştir:

- 1) Peygamber'in huzurunda, ondan önce bir şey söylememek ve yapmamak,
- 2) Huzurunda gerek kendisiyle, gerek başkasıyla konuşurken yüksek sesle konuşmamak,
- 3) Onu çağırırken edeple çağırmak, dışarıdan bağarmamak, ona karşı edepli ve saygılı olmak.

Müfessirler bunların her biri için ayrı bir iniş sebebi, hattâ bazıları için birden fazla iniş sebebi anlatmışlardır. Oysa bağlamdan bu âyetlerin, Peygamber'in şahsına karşı edepli, saygılı davranmayı öğretmek için hep birlikte indiği anlaşılmaktadır. Rivayetlerde anlatılan olaylar da vuku bulmuştur ama, sûrenin inişinden önce çeşitli zamanlarda vuku bulmuştur. Bu tür yanlış davranışların önlenmesi için nazil olan bu sûrede bu görgü kuralları getirilmiştir.

Bu âyetler, o zamanki Arapların, özellikle çöl bedevîlerinin davranışları hakkında da bir fikir vermektedir. Onlar pek öyle görgü kuralları falan bilmezler, büyüklere saygı göstermezler, senli benli ve kabaca davranırlardı. Genellikle vahşî doğa şartları içinde büyüyen, eğitim görmemiş insanların ahlâk ve davranışları böyle olur.

İşte Peygamber'in huzurunda nasıl konuşmak ve davranmak gerektiğini öğreten bu âyetler yalnız o zamanki insanlar için değil, en medenî toplumlarda da uygulanacak görgü kuralları getirmiştir. Büyüğe karşı saygılı davranmak, onun huzurunda yüksek sesle konuşmamak, bir bilgini veya önderi evinin dışından kaba bir tarzda çağırmamak, istirahati zamanında kimseyi rahatsız etmemek insanların dikkat etmesi gereken görgü kurallarıdır.
